

„אל האלמוות ונעורי הנצה“

כבוד הרקטור, ידידי פרופ' יוסי בן ארצי, כבוד יושב הראש, ידידי פרופ' יורם בר-גל, פרופ' גבי וימן, חובבי ז'ול ורן, אורחים נכבדים:

פתח דברי ברצוני להודות לאוניברסיטת חיפה, על נכונותה לארח את כנס ז'ול ורן, ובמיוחד ליורם על המאמצים הבלתי נלאים שהשקיע בארגון כנס זה, כסיום הולם ביותר לשנת המאה לפטירתו של ז'ול ורן. הרשו לי לשאת כמה מילים מנקודת מבט אישית, כדי לתת לכם הרגשה מהו ז'ול ורן בשבילי, ומה רבה שמחתי להיות נוכח כאן ולשאת דברי אליכם.

שנים עשר סקסופונים נגנו צלילים נוגים אחרונים, כאשר ז'אן-מישל ורן, נכד נכדו של ז'ול ורן, ניצב ליד קברו של הסופר. מתוך הקבר פורצת ועולה דמות השיש המושיטה את ידה השמימה, „אל האלמוות ונעורי הנצה“. המכובדים התחילו לעבור לפני הקבר בזה אחר זה, וביניהם גם רעייתי ואני. כל זה קרה בבוקרו של ה-24 במרץ 2005, בבית הקברות La Madelaine בעיר אמיין. היה זה רגע השיא בביקורנו בצרפת במלאת מאה שנה לפטירתו של ז'ול ורן, רגע שיישאר עמי לעולמים.

ביקורנו בצרפת התחיל כשבוע קודם לכן, כאשר נחת מטוסנו בפריס בדרכנו לאמיין. שתי ערים חברו יחדיו לקיים סדרת אירועים לזכרו במשך שנת המאה: העיר ננט, בה נולד הסופר ב-8 בפברואר 1828, והעיר אמיין, בה חי מ-1871 עד לפטירתו ב-24 במרץ 1905. שבוע אחד, בכותרת „מונדיאל ז'ול ורן“, הוקדש לז'ול ורן כסופר כלל-עולמי. מרכז המחקר הבין-לאומי של ז'ול ורן באמיין ארגן כינוס אליו הוזמנו מומחים מחמש עשרה מדינות, על מנת שיספרו על הקשר בין הסופר לארצותיהם וידווחו על חידושי המחקר האחרונים בנושאי חייו ויצירתו. בנוסף לדיוני הכינוס זכינו גם לצעוד בעקבות ז'ול ורן באתרים בהם חי וכתב, החל מאמיין, וכלה בפריס, בו משתבח מגדל אייפל במסעדה ליחידה סגולה הקרויה על שם הסופר.

בנקודה זו ראוי לשאול: מה הקשר של ז'ול ורן אלי ואל ישראל? למען ההגינות אציין כי הוזמנתי לכנס בראש ובראשונה בגלל פעילותי לקידום הקשרים בין חסידי ז'ול ורן בעולם כולו דרך האינטרנט, ורק אחר כך נתבקשתי לספר עלי ועל הנעשה בישראל, אך הצלחתי להציג בהצלחה את שני הנושאים.

את ספריו של ז'ול ורן פגשתי לראשונה כילד, כשקבלתי במתנה את ספרו „שנתיים באי בודד – קורות קבוצת תלמידים בחופשתם“, ואחר כך, כנער מתבגר, כשרכשתי את ספריו במהדורת כיס צרפתית, ולמדתי את השפה הצרפתית תוך כדי קריאתם. מאוחר יותר, לפני 25 שנה, עליתי לראשונה לרגל לקברו של ז'ול ורן. כאספן כפייתי, התמלא ביתי בספרי ז'ול ורן בשפות שונות, וגם במזכרות רבות הקשורות אליו.

את אתר האינטרנט שלי, הקמתי לפני כעשר שנים. בני גלעד, שהיה אז כבן 19, אמן וסטודנט לארכיטקטורה בטכניון, הקים באותה עת אתר משלו, אותו התכוון להפוך לגלריה וירטואלית, אליה יוכלו להגיע גולשים מכל העולם ולצפות בעבודות האמנות שלו, אשר ביצירתן שילב אלמנטים מדעיים רבים, בדומה לשילוב הספרות והמדע אצל ז'ול ורן. לגודל האסון, נפטר גלעד מדום לב פתאומי אחרי מספר חדשים בלבד. מאז הקדשתי את האתר שלי לזכרו, וכל הגולש באתר מתבקש להקדיש רגע לביקור וצפייה בעבודותיו של גלעד.

בבסיס האתר מצויה קבוצת דיון בין-לאומית, „הפורום של ז'ול ורן“, שהתחילה ב-1996 עם שמונה חברים, ומונה כיום כ-300 מארבעים מדינות. את רובם לא פגשתי פנים אל פנים מעולם, ועם חלקם נפגשתי לראשונה, בהתרגשות רבה משני הצדדים, רק בשבוע „המונדיאל“ בצרפת. האתר מהווה כר נרחב לשתוף פעולה בין לאומי: אוסף של „שאלות שכיחות אודות ז'ול ורן“ תורגם ע"י חברי הפורום כבר ל-12 שפות, מופיעים בו טקסטים מלאים של רבים מכתביו בשפות רבות, ואפילו אוסף של מאמרי מחקר אוניברסיטאיים שנתרמו ע"י מחבריהם – שלא לשכוח תצוגת מרהיבת עין של אוסף הבולים שלי, ועוד.

בנקודה זו, עברתי לספר על שנת המאה כפי שצוינה בישראל: בספטמבר 2004, לרגל הופעת תרגום חדש של ז'ול ורן במהדורה המיועדת למבוגרים בשם „חזיון התעתועים של ד"ר אוקס“, רואיינתי לעיתון ידיעות אחרונות. במאמר בשם „20,000 מיל מתחת לאבק“ סופר לקוראים, בין השאר, על האתר שלי ועל האירועים לציון שנת המאה. במקביל גם רואיינתי ברדיו בנושא דומה. הראיונות נשאו פרי הלולים: כבר בדצמבר, בשבוע החנוכה, התקיים בקניון „שבעת הכוכבים“ שבהרצליה האירוע הראשון, תחת הכותרת „סביב העולם בשמונה ימים – המדע מאחרי האגדה“. שם למדו הילדים, בעזרת אביזרים פשוטים, את העקרונות המדעיים המסתתרים מאחורי סיפורי ההרפתקה של ז'ול ורן. אחרי אירוע זה, התחילה סדרה של פעילויות דומות בערים שונות בארץ. לבסוף, שבועיים לפני צאתנו לצרפת השתתפנו בכינוס „על מדע ודמיון“, שהוקדש לז'ול ורן ונערך במרכז הבין תחומי של מדרשת שדה בוקר. את ההנאה הגדולה שנגרמה לכל המשתתפים, שכמה מהם גם נוטלים חלק בכנס זה, ניסיתי להביא בהרצאה שנשאתי באמין, ואני סמוך ובטוח שייצגתי בכבוד את ישראל. לפני שישה שבועות, בדיוק שנה אחרי ה„מונדיאל“, הוזמנו שוב לאמין, לרגל חנוכת בית ז'ול ורן, שאחת מקומותיו מחזירה אותנו, ע"י שחזור מדויק, לימים שז'ול ורן חי וכתב בבית זה, וקומה אחרת מוקדשת ל„מסעות המופלאים“, ליוצרם ולמוציא לאור שלהם. חנוכת הבית מציינת את סיום שנת המאה בצרפת, כמו שכנס זה מציינ את סיומה בישראל. תם – אך לא נשלם. אני מקווה להמשיך ולפתח את הקשרים הלבביים שנוצרו בין חובבי ז'ול ורן באשר הם למען הגשמת חזונו האלמותי של הסופר, ובעיקרו לימוד המדעים בתקווה שיביאו עתיד טוב יותר לאנושות כולה.

ד"ר צבי הראל
חיפה, 16 מאי 2006